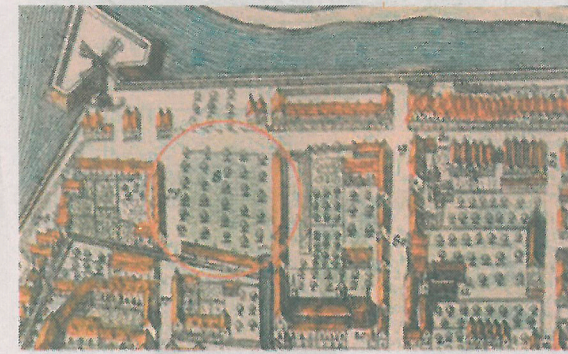

'De Alkmaarse vrouw' heet ze. Een mensenfiguur op basis van een in 2010 ontdekt skelet tijdens opgravingen in Alkmaar. Vanaf 2015 (en tot 21 juli dit jaar in het Stedelijk Museum Alkmaar) is ze te zien in het Huis van Hilde in Castricum, het nieuwe Archeologiecentrum van de provincie Noord-Holland.

Alkmaarse vrouw 'is weer even thuis'

Alkmaar * „Ze is weer even thuis”, zei conservator Christi Klinkert van het Stedelijk Museum Alkmaar. Zij doelde op de gereconstrueerde Alkmaarse Vrouw in het museum waar ze gisteren is onthuld. Niet ver bij het museum vandaan, een paar honderd meter, werd ze in 1573 begraven nadat ze om het leven was gekomen. Vermoedelijk sneuvelde ze als gevolg van de gevechten die de stad tegen de Spanjaarden voerde. In 2010 kwam haar skelet naar boven bij opgravingen in het centrum van

Alkmaar, bij de Paardenmarkt. De werkzaamheden trokken veel bekijks en duurden slechts negen weken, mede dankzij de inzet van studenten van de Universiteit Leiden. Naast de massagraven van strijders en de graven van gestorven bedelmonniken werd er ook servies (vermoedelijk gebruikt in het klooster) en metaal gevonden, onder meer een vingerhoedje. Tevens werd er een skelet ontdekt daterend van rond het begin van de jaartelling.

Omcirkeld: de Paardenmarkt op een oude kaart.

Een moedige vrouw met de dood in de ogen

Het skelet van de Alkmaarse vrouw.

FOTO ANP

Een vondst dankzij de Minderbroeders

Alkmaar * Het was een vondst die Alkmaar archeologisch gezien op de kaart zette: de massagraven die in 2010 werden ontdekt tijdens archeologische werkzaamheden in het centrum van Alkmaar. Het centrum moest op de schop voor stadsvernieuwing. Op deze plek stond van 1448 tot 1574 een Minderbroedersklooster; aanleiding om hier onderzoek te doen. Naast de twee massagraven, zeer vermoedelijk ontstaan door de strijd in 1573 tegen de Spanjaarden, werd een ander graf met meerdere skeletten ontdekt. Een ervan was van de vrouw die nu is gereconstrueerd.

Winnie van Galen

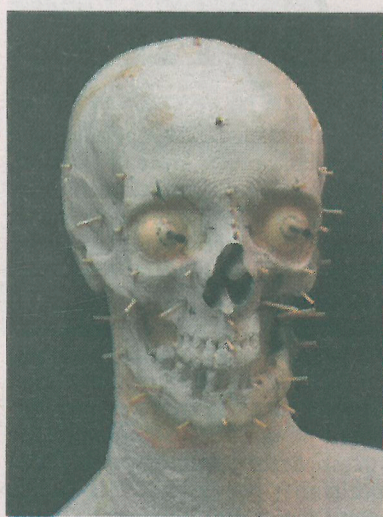
Alkmaar * Haar gezicht staat zorgelijk. Haren pieken langs haar wangen. Een jaar of 35 is ze. Haar gelaat en handen zien er een beetje groezelig uit. Net als het witte bovenstuk, een partlet, dat ze over de schouders draagt. Aan haar vingers kleefde bloed. De mand die ze aan haar rechterarm meevoert, puilt uit met lappen. In haar linkerhand klemt ze een zwaard met een bebloed heft. Ze lijkt de dood in de ogen te kijken. Er zijn gezelliger tijden geweest, dat is wel duidelijk. Waar denkt ze aan? Waar is ze naar op weg? Wie is ze? Niemand die het weet. Maar er is wel wat te puzzelen. In 2010 is ze gevonden tijdens opgravingen in het centrum van Alkmaar, bij de Paardenmarkt. Ze lag in een klein massagraf samen met vier mannen, drie tieners en een kind. Het vermoeden bestaat dat ze sneuvelde tijdens het beleg van Alkmaar in 1573 toen de stad strijd leverde met de Spanjaarden. Dat vermoeden wordt gevoed door de vondst van twee massagraven bij diezelfde opgravingen met skeletten van stevige kerels met ernstig gebutste schedels. Watergeuzen misschien, die hielpen met het verdedigen van de stad. Uit historisch materiaal is bekend dat vrouwen actief betrokken waren bij de strijd. Moedige vrouwen 'die met volharding en kracht meevochten'. Dat beeld drong zich

op toen werd besloten het skelet van de vrouw een gezicht te geven. Een vrouw met zowel mannelijke als vrouwelijke trekken, bleek uit de bestudering van de schedel. Misschien hoorde de schedel wel niet bij het skelet, was even de gedachte, maar DNA-onderzoek bracht helderheid: de schedel behoorde toe aan een vrouw. 'Alkmaars eigen onbekende soldaat, een nieuw symbool van het Beleg van Alkmaar', omschreef gedeputeerde Elvira Sweet de tot 'Alkmaarse vrouw' gedoopte menigfiguur vlak voor de onthulling van de reconstructie, gisteren in het Stedelijk Museum van Alkmaar. „Wanneer u haar ziet, zult u geen twijfels hebben over haar bijdrage aan de strijd. Deze vrouw die letterlijk op de muren stond met haar zwaard. Vooral schreeuwend om de vijand af te leiden!”

Eenvoudig

De Alkmaarse vrouw was naar schatting zo'n 1,70 lang en tussen de 25 en 36 jaar oud toen ze overleed. Vermoedelijk was ze van eenvoudige komaf. Een verklaring hiervoor is de slijtage van de rugengraat waaraan te zien is dat ze haar lichaam zwaar heeft belast. Aan de reconstructie is door drie vrouwen gewerkt. Fysisch antropoloog Maja d' Hollosy maakte het hoofd, Suzanne Spruijt van Het Atelier van Toen en gespecialiseerd in Middeleeuwse kledij zorgde

voor de kleding en Mieneke van Gogh vervaardigde uit hard piepschuim het lichaam waar een hedendaagse vrouw model voor heeft gestaan. Op een film die in het museum is te zien, wordt het hele verhaal verteld. Enkele maanden heeft d' Hollosy aan een replica van het hoofd gewerkt. Die bouwde ze op met klei waarna er vele stappen verder een afgietsel van siliconenrubber is gemaakt. Uitgangspunt bij de reconstructie waren de kenmerken van een blanke vrouw tussen de 30 en 35 jaar oud. Veel aandacht is besteed aan de neus, 'een van de best onderzochte gezichtskennmerken'. Voor de gelaatsuitdrukking bestudeerde d' Hollosy foto's van soldaten die voor, tijdens en na de oorlog zijn gemaakt. Daarmee ontstond het beeld van een vrouw 'die haar mannetje staat'. De kleding van de Alkmaarse is onder meer gebaseerd op afbeeldingen van meesterschilders uit de zestiende eeuw. Daarbij is onder meer gelet op het sociale milieu waar de vrouw vermoedelijk toe behoorde. Vrouwen uit die tijd droegen vaak een ruime rok met veel plooiën, wat veel bewegingsruimte gaf. Tevens gaf Spruijt haar een paar 'stevige stappers' van het model 'kocienbekschoen'. Mieneke van Gogh creëerde het piepschuim lichaam. Ze gaf het de expressie 'van een dappere vrouw die leed en in oog stond met de dood'.

Pinnetjes geven weefseldiktes aan.

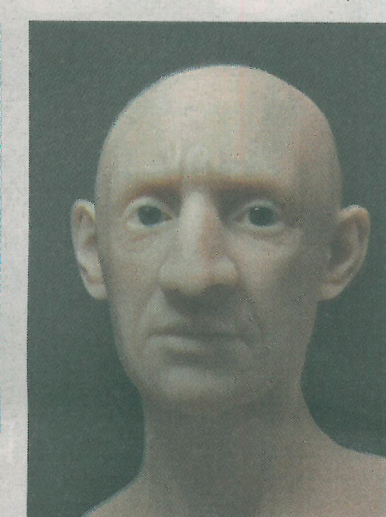
Spijeren, klieren en vet van klei.

Neusbotjes dicteren vorm van neus.

Het basisgezicht.

Afgegoten in siliconenrubber.

De zijkant van het gezicht. FOTO ANP

'Alkmaars nieuwe symbool van het Beleg in 1573'

Profiel

Wat is er over de Alkmaarse vrouw bekend:
 Lengte: 1,65-1,73
 Leeftijd: 26 en 35 jaar
 Een schedel met zowel mannelijke als vrouwelijke trekken
 Slijtage aan haar rug van eenvoudige komaf

De Alkmaarse vrouw in vol ornaat. FOTO ERIK SMITS